

ПРІОРИТЕТИ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ В СФЕРІ СОЦІАЛЬНОГО СТРАХУВАННЯ В УМОВАХ СВІТОВОЇ ФІНАНСОВОЇ КРИЗИ

Конопліна Ю.С., к.е.н., доц. кафедри фінансів

Українська академія банківської справи

Основним пріоритетом державної політики в сфері соціального страхування в умовах кризи має стати мінімізація ризиків системи соціального страхування. При цьому необхідно враховувати, що існуюча в Україні фінансово-економічна криза має не тільки зовнішні, але і глибокі внутрішні причини, пов'язані із неготовністю основних суспільних інститутів до існування в несприятливих умовах. У роки, що передували кризі, спостерігалось економічне зростання та відносне благополуччя, однак були упущені можливості реформування суспільних інститутів, наприклад, так і не було завершено пенсійну реформу. В такому контексті держава має основну увагу приділити соціальній сфері, яка за відсутності необхідних заходів може перетворитися на джерело не тільки соціально-економічних, але і політичних ризиків.

Скорочення сукупних інвестиційних витрат в економіці, в тому числі і скорочення інвестицій в соціальну сферу, може викликати мультиплікаційний ефект у вигляді скорочення доходів. В такому випадку відсутність достатніх доходів може спричинити суттєві соціальні ризики. Фінансування інфраструктурних проектів, а також суспільних робіт може суттєво скоротитися. Соціальна частина державних інвестиційних програм буде скорочуватися, і може виникнути ситуація економічного зростання без створення нових робочих місць, оскільки роботодавці ще тривалий час не будуть наймати працівників, а це, крім іншого, загострить проблему працевлаштування випускників.

Ситуація на ринку праці в країні має декілька специфічних рис, що склалися за період часу, що передував фінансовій кризі. На ринку відсутня вертикальна та горизонтальна мобільність трудових ресурсів. Низька вертикальна (соціально-професійна) мобільність обумовлена диференціацією

доходів і комерціалізацією сфер охорони здоров'я та освіти. Проблеми горизонтальної мобільності трудових ресурсів пов'язані з відсутністю необхідної інфраструктури.

Ситуація на вітчизняному ринку праці, тобто усталений набір характеристик національного ринку праці, є достатньо специфічною, а саме існують значні відмінності в рівнях реального безробіття і зареєстрованого безробіття, адаптація ринку праці до несприятливих зовнішніх обставин відбувалася за рахунок зниження заробітної плати, активного використання режиму неповного робочого часу, затримок виплат заробітної плати. В результаті така модель ринку праці слугувала своєрідним буфером, що стримував зростання соціальної напруги, при цьому висока адаптивність досягалася за рахунок ігнорування вимог законодавства і трудових договорів. Таким чином, основна особливість даної моделі ринку праці полягає в тому, що скорочення виробництва не викликало адекватного скорочення зайнятості, тобто скорочення зайнятості було більше повільним, ніж падіння обсягів виробництва. Отже, ефективне вирішення проблем зайнятості підвищує важливість системи професійного розвитку кадрів та її адекватності потребам вдосконалення системи соціального страхування. Такий підхід вимагає створення гнучкого інноваційного освітнього середовища, орієнтованого на формування багатофункціональних вмінь і забезпечення професійної мобільності і конкурентоздатності. Даний підхід також вимагає перспективного планування і реалізації програм випереджаючого навчання на основі єдиної системи підготовки кваліфікованих кадрів з урахуванням об'єктивних даних моніторингу потреби структур реального сектора економіки (в галузевому або регіональному розрізі) у спеціалістах.

В сучасних умовах світової фінансової кризи, глобальної динамічної взаємодії і взаємовпливу ринків, ресурсів, реальних фактів і очікувань щодо настання подій, аналіз фактичного стану, перспективне та випереджаюче планування галузевого освітнього простору є одним із ключових завдань державної політики в сфері соціального страхування, виконання якого дозволить виявити реальні потреби роботодавців, можливі напрямки їх розвитку і підготуватися до них своєчасно.